

Asia: VN/15021/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ylen lausunto LVM:lle 31.8.2020: YleL 7.1 §-muutos HE-luonnos

A. Tiivistelmä

Tekstimuotoiset sisällöt ovat tärkeä osa julkisen palvelun toteutusta. Yle pitää hyvänä, että nyt ehdotettavalla Yle-lain muutoksella tekstimuotoisen julkaisemisen nimenomaisesti todetaan kuuluvan Ylen tehtävään. Lakiluonnoksessa ehdotettua tekstimuotoisuuden rajoitusta ei tule tiukentaa luonnoksessa olevasta. Jos luonnoksessa sivulla 16 olevaa poikkeusluetteloa karsittaisiin eli tekstimuotoisuusrajoitusta tiukennettaisiin, tämä estäisi Yleisradiota tarjoamasta julkista palvelua tasa-arvoisesti koko yleisölle ja eri yleisöryhmille sekä olisi omiaan kaventamaan viestinnän moninaisuutta.

B. Yleisön tarpeet tekstimuotoiseen julkaisemiseen

Tekstimuotoiset sisällöt ovat jatkossakin tärkeä osa Ylen julkaisutoimintaa, minkä vuoksi on tarpeen, että tekstimuotoinen julkaiseminen nimenomaisesti todetaan kuuluvan Ylen tehtävään.

Ilman tekstimuotoista julkaisemista Yle ei kykenisi täyttämään tehtäväänsä palvella koko suomalaista yleisöä. Alueellista tasa-arvoa tuottava Ylen hoitama koko maan kattava alueellinen uutisseuranta edellyttää myös tekstimuotoista julkaisemista. Tekstimuotoisuuden liiallinen rajoittaminen heikentäisi myös Ylen kykyä täyttää huoltovarmuustehtävänsä.

Ylen julkaisema tekstimuotoinen sisältö varmistaa sananvapauden toteutumista ja mediapalveluiden moninaisuutta. Ylellä on keskeinen ja tärkeä tehtävä yksilön sananvapauden toteuttamisessa. Ylen julkaisutoiminnan tiukempi rajoittaminen kaventaisi yleisön mahdollisuuksia vastaanottaa perustuslain edellyttämien tietojen, mielipiteiden ja muiden viestien. Ylen sisältöjen kaavamainen rajoittaminen sen perusteella, onko julkaistu sisältö ääntä, kuvaa vai tekstiä, estäisi esimerkiksi tekstimuodossa julkaistun tutkivan journalismin tarjoamisen. Paljon yksityiskohtaista tietoa sisältävät tutkivan journalismin sisällöt ovat yksityiskohtineen omaksuttavissa vain tekstimuotoisina. Tällaisten sisältöjen rajaaminen pelkästään kaupallisen median tarjottavaksi rajoittaisi olennaisesti yleisön mahdollisuuksia vastaanottaa tietoa keskeisistä yhteiskunnallisista kysymyksistä.

Ylen julkaisema tekstimuotoinen sisältö on välttämätön edellytys sille, että Ylen palvelut ovat eri yleisöryhmien saatavilla ja saavutettavissa. Tekstimuotoisuus on tarpeen mm. kuulovammaisten ja heikosti kielitaitoisten kannalta. Muillakin erityisryhmillä on vaikeuksia hahmottaa ja vastaanottaa tietoa ääneen ja kuvaan perustuvan viestinnän välityksellä.

Kansalaisten, jotka eivät pysty sujuvasti vastaanottamaan tietoa kuvan ja äänen avulla, täytyisi tehdä entistä enemmän valintoja saadakseen julkisen palvelun sisältöä käyttöönsä. Valinnaisten lisäpalveluiden kuten tekstitysten ja kuvailutulkkauksen määrä kasvaisi. Ylen sisällön saavuttaminen monimutkaistuisi tehtävien valintojen määrän kasvaessa. Tämä kohdistuisi juuri niihin henkilöihin, joilla on muuta väestöä heikommalla digitaalisilla taidoilla ja valmiudella tehdä näitä valintoja.

Ehdotettua tiukempi tekstimuotoisuuden rajoittaminen vaikeuttaisi julkisen palvelun tarjoamista kaikille yhtäläisin ehdoin rajoittamalla merkittävästi erityisryhmiin kuuluvien henkilöiden mahdollisuutta saada tietoa itselleen tärkeistä yhteiskunnallisista asioista. Tilanne olisi kohtuuton erityisryhmille, joilla on muutenkin muita kansalaisia rajallisemmat valmiudet käyttää sananvapauttaan. Kysymyksessä olisi merkittävä sananvapauden rajoitus.

Ylen hallintoneuvoston tehtävä on huolehtia ja valvoa, että ohjelmatoiminnan tehtävät tulevat suoritetuksi, minkä vuoksi hallintoneuvoston tehtäväksi todettu valvontarooli on itsestään selvästi osa sen tehtäviä. Hallintoneuvostolla on olemassa toimintatavat valvontatehtävänsä toteuttamiseksi mm. sidosryhmien kuulemisia ja riippumattomia ulkopuolisia asiantuntijoita käyttäen. Hallintoneuvoston tehtävänä on jatkossakin valvoa Ylen julkaisutoiminnan kokonaisuutta, mukaan lukien tekstimuotoisuutta osana kaikkea julkaisemista.

C. Ylen muutosehdotukset hallituksen esityksen luonnokseen

Yle ehdottaa, että hallituksen esityksen luonnosta muutetaan seuraavissa kolmessa kohdassa:

HE-luonnos sivu 12, alareuna:

Yle toteaa, että lakimuutoksen jälkeen Yle tulee kohdentamaan kehitysresurssiaan audio- ja videopalveluiden kehittämiseen. Kuitenkin on välttämätöntä, että Yle voi jatkossakin kehittää julkista palvelua ehjänä kokonaisuutena, joten myös tekstimuotoisia palveluita on tarpeen kehittää uuden 7.1. §:n määrittämässä rajoissa.

Yle ehdottaa muutoksena HE-luonnokseen, että HE-luonnoksessa sivun 12 alareunassa oleva lause "... Yhtiö ei voisi kehittää rajoituksetta esimerkiksi uusia tekstiin perustuvia verkkopalveluja." korvataan lauseella "... Yle voisi siis kehittää uusia verkkopalveluja ottaen huomioon lain vaatimukset."

HE-luonnos sivu 16, yläreuna:

"1) Tekstimuotoiset uutissisällöt, joita Yleisradio julkaisee Suomen tietotoimiston (STT) kanssa tehtyyn yhteistyöhön perustuen..."

Yle ehdottaa muutoksena, että yksittäisen yrityksen nimi "Suomen tietotoimiston (STT)" korvataan ilmaisulla "median monimuotoisuutta tukevat suomalaiset ja kansainväliset uutistoimistot".

HE-luonnos sivu 16, sivun puoliväli:

Yle ehdottaa, että sivulla 16 olevan poikkeusluettelon kohdan 4 perusteluja täydennetään seuraavasti:

"4) Ruotsinkieliset alueelliset, saamen- ja romaninkieliset sekä maan muiden vähemmistönä olevien kieliryhmien kielellä olevat tekstimuotoiset uutissisällöt. Yleisradio voisi tarjota edellä mainittua tekstimuotoista uutispalvelua, sillä siitä ei ole tarjontaa tai sitä on vähän." LISÄSEHDOTUS: "Ruotsinkielinen suomalaisten mediasisältöjen tarjonta verkossa on niin vähäistä, että jos Svenska Yle ei enää tuottaisi alueellista tekstimuotoista sisältöä, jäljellä olevaa ruotsinkielistä verkkosisältöä uhkaa marginalisoituminen. Muun muassa STT ei enää tuota ruotsinkielistä sisältöä. Jos ruotsinkielisillä markkinoilla on useampi toimija, nämä tukevat toisiaan, sillä media käsittelee asioita, jotka ovat tärkeitä suomenruotsalaisille. Silloin nämä aiheet ja mediat säilyttävät relevanssinsa, mikä on hyödyksi kaikille ruotsinkielisille mediayhtiöille. Ylen internetissä julkaisemista tekstimuotoisia ruotsinkielisistä alueuutisista vain 5-10% on sellaisia, joita ei ole käsitelty video- tai audiomuodossa internetjulkaisemisessa taikka radio- tai tv-kanavilla. Radio- ja tv-kanavien uutis- ja ajankohtaislähetyksissä sekä radiokanavien ohjelmavirtaosuuksissa käsiteltyjä aiheita ei voi tunnistaa internetin tekstijulkaisuista, vaan tunnistaminen edellyttää kaikkien kanavien koko lähetysmäärän seuranta."

Yleisradio Oy

Merja Ylä-Anttila

toimitusjohtaja

Holopainen Janne

Yleisradio Oy - Yleisradio Oy, toimitusjohtaja Merja Ylä-Anttila